

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Mikrojesle Komínek

Palackého náměstí 365, Vizovice

Registrační číslo projektu: CZ.03.1.51/0.0/0.0/16_069/0010990

Provozovatel a poskytovatel služby péče o děti:

MAS Vizovicko a Slušovicko, o.p.s.

Statutární zástupce Ing. Pavel Elšík

Sídlo: Masarykovo náměstí 1007, Vizovice

IČ: 27056660

www.masvas.cz

Kontaktní osoba:

Bc Alena Rasochová

email: alena.rasochova@masvas.cz

tel. 608 632 157

PLÁN PÉČE A VÝCHOVY

V Mikrojeslích Komínek poskytujeme dětem péči a výchovu v atmosféře klidu, pohody a vzájemné tolerance. Posilujeme u dětí zdravou sebedůvěru a vnitřní klid pro jejich harmonický všestranný rozvoj. Děti podporujeme ve vzájemné komunikaci a spolupráci, samostatnosti, tvořivosti, respektu k sobě, k druhým i životnímu prostředí a radosti ze života.

Základní principy výchovy:

1. Individuálně podporujeme a monitorujeme u každého dítěte jeho rozvoj, zvědavost, tvořivost a snahu po objevování a aktivitě.
2. Nepřetěžujeme dítě fyzicky ani psychicky – respektujeme jeho individuální potřeby.
3. Tvoříme a posilujeme základy pro osamostatňování každého dítěte v oblasti sebeobsluhy a socializace směřující k rozvoji jeho osobnosti.
4. Rozvíjíme řečové a komunikační schopnosti a dovednosti dětí.
5. Spolupracujeme s rodinami dětí – snažíme se o zajištění provázanosti režimu dne dítěte, péče i výchovy mezi pečujícími osobami a rodinou.
6. Rozvíjíme dítě ve všech oblastech a vhodně střídáme různé činnosti (pohybové, hudební, výtvarné, pracovní, dramatické, literární).
7. Tvoříme přívětivou atmosféru (pohodu, radost, sdílení prožitků) a posilujeme vzájemné vztahy mezi dětmi a pečujícími osobami.
8. Pomáháme dětem, pokud to potřebují, ale především posilujeme důvěru dítěte ve vlastní schopnosti.
9. Stanovíme jednoduchá, ale pevná pravidla a společně s dětmi je důsledně dodržujeme.

Výchova dětí mimo rodinu vychází z principů osobnostně orientované výchovy, kterou vnímáme jako proces záměrného a cílevědomého působení na osobnost dítěte v souladu s jeho individuálními potřebami a zájmy, s cílem dosáhnout pozitivních změn v jeho vývoji. Výchova dětí je tvůrčí, dynamická a situačně proměnlivá činnost, která přináší všem zúčastněným – pečujícím osobám, rodičům i samotným dětem – často nečekané výzvy.

Respektujeme individuální potřeby dítěte:

Veškeré aktivity plánujeme a uskutečňujeme s ohledem na aktuální potřeby dětí:

- základní fyziologické potřeby (zdravotní stav, hlad, žízeň, odpočinek)
- pocit bezpečí a jistoty
- sounáležitost a přijetí
- uznání a pochvala

- kognitivní potřeby (touha poznat, zkoumat, vědět, objevovat, porozumět)
- potřeba seberealizace
- potřeba přiměřenosti
- potřeba soulad svobodného projevu za respektování pravidel a řádu
- pocit stability

Výchovně působíme a pečujeme o děti na principech:

- vzájemné důvěry a respektování všech zúčastněných (děti, rodiče, pečující osoby)
- pozitivního individuálního přístupu
- profesionality a srozumitelné komunikace (odborná péče, výchovný záměr, plán, hodnocení)

Děti vedeme k samostatnosti a sebedůvěře, k poznávání, tvořivosti a radosti ze života:

- vytváříme klidné a motivující prostředí, prostor pro volnou hru, dětskou fantazii a tvořivost
- činnosti plánujeme adekvátně k věku, časovým možnostem a schopnostem dětí

Děti vedeme k úctě k životu a zdraví, k pozitivnímu vztahu k životnímu prostředí:

- dbáme na zdravou stravu a zdravý životní styl dětí
- chodíme s dětmi na procházky po okolí
- povídáme si s dětmi o přírodě kolem nás, pozorujeme zvířata, ptáky, hmyz, rostliny
- jsme pro děti příkladem, jak se k sobě a ke svému okolí chovat
- umožňujeme dětem hrát si venku a vnímat přírodu všemi smysly
- věnujeme pozornost vnitřnímu prostředí mikrojeslí
- vedeme děti k toleranci různorodosti a odlišností v lidské společnosti z hlediska životních a kulturních hodnot s důrazem na princip rovnosti mezi lidmi bez ohledu na jejich ekonomický či společenský status, věk, pohlaví, etnickou příslušnost a podobně

Harmonogram dne:

je uveden v Provozním řádu Mikrojeslí Komínek a je stejný každý den, přizpůsobuje se přítomným dětem a aktuálnímu dění.

Výchovně vzdělávací plán je v souladu s individuálními aktuálními možnostmi dětí, přírodou, ročními obdobími, dynamikou a rytmem života a světa.

Tematické oblasti výchovně vzdělávacího plánu:

1. Dítě a jeho tělo:

- tvoření zdravých návyků a postojů základ zdravého životního stylu, uvědomování si vlastního těla.
- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu prostředí; činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho základních částí
- zvládnutí sebeobsluhy, základní hygienické návyky (osobní hygiena, stolování, sebeobsluha aj.)

Dílní výchovně vzdělávací cíle – u dětí podporujeme:

- přirozené snahy dítěte k pohybu
- rozvoj snahy dítěte o samostatnost při manipulaci a experimentaci s hračkami a bezpečnými předměty; samostatnosti u jídla (jíst lžící, pít z hrnečku, nesahat rukou do jídla), umýt si ruce, samostatně použít wc, kapesník; samostatné převlékání a přezouvání, uklízení na určené místo

Výchovně vzdělávací nabídka – dětem nabízíme:

- činnosti ke zdokonalování chůze (chůze v udávaném tempu; slalom, překračování překážek); chůze po schodech nahoru bez držení; běhu; skoků a poskoků (přeskakování předmětů, skákání snožmo, ve dřepu, z nohy na nohu; natahování se pro předměty; přelézání, podlézání a lezení na žebříny s oporou; válení sudů; chůze po kladině; výstup na překážku a sestup dolů; houpání na laně; podávání a házení lehkých předmětů na cíl; posílání předmětů, apod.
- stavění složitějších a členitějších staveb z různého materiálu podle naznačovaného záměru i podle vlastní fantazie; seznamování se a hra s různým materiálem

- zdravotní protahovací cviky: předklon, záklon a úklony hlavy, otáčení za hračkou; jízda na kole v lehu na zádech; prohýbání páteře – kočičí hřbet; protahování paží, dřepy, pérování v kolenou aj.)
- jednoduché rytmické pohyby paží, nohou, tleskání, podupávání, poskoky na místě (s říkankou, písničkou); pohybové improvizace v rytmu hudby; jednoduché tanečky; rozvíjení sluchové citlivosti vůči zvukům hudební i nehmudební povahy; spojování zpěvu s rytmickým doprovodem
- jednoduché pohybové hry

Očekávané výstupy – co dítě zpravidla dokáže ve třech letech:

- chůze do schodů i ze schodů
- překonávání vzdálenosti skokem (již dříve skok na místě, z malé výšky)
- stoj, poskok na jedné noze
- napodobování vertikální, horizontální a kruhové čáry při kresbě
- jídlo lžící (nepřevrací ji, nebryndá)
- převlékání, přezouvání, rozepínání knoflíků
- samostatné používání toalety, umývání rukou i úst
- dítě zná a pojmenuje viditelné části těla, je samostatné a vyalézavé v sebeobsluze

2. Dítě a jeho psychika:

a) jazyk a řeč:

- rozvoj základních komunikativních dovedností
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace
- domluva s pečující osobou i ostatními dětmi, vyjadřování smyslu myšlenky, nápady, pocity

Dílčí výchovně vzdělávací cíle – u dětí podporujeme:

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluveného projevu, vyjadřování)
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
- rozšiřování slovní zásoby pasivní i aktivní
- rozvoj srozumitelného verbálního projevu i ve víceslovných větách
- správný řečový vzor

Výchovně vzdělávací nabídka – dětem nabízíme:

- necháme děti sdělovat své zážitky a přání, vedeme je soustavně k mluvenému projevu v rozmanitých situacích, k individuální konverzaci, porozumění hovorové řeči, rozšiřování slovní zásoby a používání různých slovních druhů, dbáme na gramatiku, jasnost, přiměřenost obsahu, tón a tempo vlastní řeči
- učíme děti vyřídít jednoduché vzkazy
- vedeme děti k tomu, aby se vyjadřovaly více slovy než gesty, aby používaly jednoduchých vět
- vyprávíme dětem přiměřeně jednoduché příběhy a pohádky, podporujeme děti ve sledování děje jednoduché scénky, učíme je porozumět jednoduchému vyprávění ilustrovanému obrázkem
- necháme dítě vypravovat o dění kolem sebe, o zážitcích, reprodukovat krátkou pohádku či příběh, učíme a procvičujeme s dětmi krátké říkanky

Očekávané výstupy – co dítě zpravidla dokáže ve třech letech:

- reprodukce krátkých říkanek, básničky (zapamatuje si je a dokáže opakovat)
- sestavení věty (minimálně o třech slovech)
- vyprávění jednoduchého příběhu, který dítě vícekrát slyšelo

b) poznávací funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace:

- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování).
- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty, námětové hry a činnosti.

Dílčí výchovně vzdělávací cíle – u dětí podporujeme:

- pojmenování, co dítě vidí; rozvoj paměti, představivosti, myšlení: třídění, srovnávání, stavění; udržování potřebného sledu činností a chápání jejich souvislostí při napodobování ve hře

- posilování přirozeného poznávání (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- pozitivní vztah k intelektuálním činnostem, podpora a rozvoj zájmu o všestranné učení se
- vytváření základů pro práci s informacemi

Výchovně vzdělávací nabídka – dětem nabízíme:

- cvičení paměti při běžných činnostech i během hry.

Očekávané výstupy – co dítě zpravidla dokáže ve třech letech:

- dítě chápe základní jednoduché pojmy (např. slovo pes neoznačuje jen jednoho konkrétního psa)
- chápe, že pomocí obrázku může vyjádřit něco konkrétního
- dítě rozlišuje v množině 4 prvků (vnímá, že předmět najednou chybí, hledá jej)
- rozlišuje základní barvy a pojmenuje je
- dítě dokáže srozumitelně formulovat a vyjádřit představu a přání vztahující se k činnosti či hře
- řešení situací, úkolů a problémů, kreativní myšlení, zájem vnímat a dozvídat se nové věci

c) sebepojetí, city, vůle

- získávání relativní citové samostatnosti
- spontánní hry, činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- odloučení se na určitou dobu od rodičů a blízkých, aktivita i bez jejich opory

Dílní výchovně vzdělávací cíle – u dětí podporujeme:

- rozvíjení pocitu jistoty, sebevědomí; podmínky pro rozvoj aktivity a samostatného projevu dětí
- rozvoj charakterových vlastností dítěte během hry i při běžných činnostech
- rozvíjení poznatků a zkušeností: příčina x důsledek; utváření počátku mravního vědomí
- rozvíjení pocitu samostatnosti a snahy dosáhnout určitého cíle; rozvoj vytrvalosti a snahy dokončit činnost; předcházení pocitům strachu a jeho překonávání; posilování soustředěnosti dítěte na určitou činnost; rozvíjení pocitu uspokojení z výsledků vlastní činnosti

Výchovně vzdělávací nabídka – dětem nabízíme:

- spontánní i řízené hry
- samostatné činnosti; vedeme děti k vyjadřování svého přání, volbě námětu činností a her

Očekávané výstupy – co dítě zpravidla dokáže ve třech letech:

- mluví o sobě v první osobě, formuluje a přijatelně a srozumitelně vyjadřuje své potřeby a přání
- zná své jméno, pohlaví

3. Dítě a ten druhý:

- osvojování si základních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem.
- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte, aktivity podporující sblížení s druhými
- navazování kontaktu s pečujícími dospělými, překonání ostychu, komunikace vhodným způsobem a respekt; přirozená a spontánní komunikace s druhými dětmi

Dílní výchovně vzdělávací cíle – u dětí podporujeme:

- osvojení jednoduchých pravidel chování a soužití: pozdrav, prosba, poděkování, omluva
- pozitivní vztahy k druhým, radost; sociální a citové kontakty s druhými, sdílení, pocit bezpečí
- pocit zodpovědnosti za sebe i za druhé, ochotu pomoci, rozvoj vyšších citů – soucit, altruismus
- citové vztahy dětí ke členům rodiny, radost z opětovného setkání
- pocit sounáležitosti k rodině, individuální rozhovory o členech rodiny, citový vztah k domovu
- slovní komunikaci a domlouvání se s dětmi při hře i s dospělými
- rozvíjení vzájemné spolupráce a respektu k druhým

Výchovně vzdělávací nabídka – dětem nabízíme:

- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým, dialog
- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých
- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením

Očekávané výstupy – co dítě zpravidla dokáže ve třech letech:

- půjčí druhému dítěti hračku
- zná jména ostatních dětí, spolupracuje s dětmi i s pečujícími osobami

4. Dítě a společnost:

- poznávání pravidel soužití, porozumění základním projevům neverbální komunikace
- aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mikrojeslí; běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory mezilidských vztahů a chování.
- postupné začlenění se mezi své vrstevníky; pochopení a respektování rolí ve společenství

Dílčí výchovně vzdělávací cíle – u dětí podporujeme:

- etiku, toleranci, respekt, ukázněnost
- rozvoj a udržování každodenních rituálů
- úctu k tradicím, životním a kulturním hodnotám
- osvojení a dodržování jednoduchých pravidel chování dětí v kolektivu a širší společnosti
- uplatňování poznatků a zkušeností dětí v jednotlivých činnostech

Výchovně vzdělávací nabídka – dětem nabízíme:

- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzorci vztahů a chování
- radostnou náladu při přípravě a slavení svátků
- rozvoj spontánní tvořivosti, radost z tvoření a objevování, rozvíjení estetiky, manuální motoriky;

Očekávané výstupy – co dítě zpravidla dokáže ve třech letech:

- zná některé lidské činnosti, některá povolání (požárník, lékař, policista, popelář aj.)
- chápe základní rozdělení rolí lidí v souvislostech společnosti

5. Dítě a svět:

- seznamování dítěte s prostředím mikrojeslí a vytváření pozitivního vztahu k němu.
- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm.
- orientace v prostředí mikrojeslí i v životním rytmu tohoto prostředí, zvládnutí běžných činností a požadavků, zvládnutí jednoduchých praktických situací, které se v mikrojeslích opakují

Dílčí výchovně vzdělávací cíle – u dětí podporujeme:

- pozornost dětí k okolnímu dění, aktivitu dětí ve vyhledávání zajímavých objektů pro pozorování; kontakt s přírodou spojený s aktivním pohybem a hrami, sledování změn v přírodě během roku, používání přírodních materiálů při hře; šetrné zacházení s hračkami, obrázky, knihami apod.
- přiměřenou opatrnost a rozvahu

Výchovně vzdělávací nabídka – dětem nabízíme:

- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí – souvislosti: pojmenovávat, co k čemu slouží, co kam patří apod.
- hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v dalších situacích, které mohou nastat
- praktické užívání hraček, dalších předmětů a pomůcek se kterými se dítě běžně setkává
- podněcujeme zvědavost dětí a vedeme je ke smysluplným otázkám a odpovědím

Očekávané výstupy – co dítě zpravidla dokáže ve třech letech:

- pojmenuje každodenní činnosti a věci, předměty denní potřeby, základní druhy jídel
- orientuje se v prostoru mikrojeslí i jejich okolí; zná stálé místo předmětů, které používá
- zná běžné dopravní prostředky
- zná běžné přírodní jevy (slunce, mraky, déšť, vítr, sníh, led...), nápadné přírodní proměny v rámci ročních období; rozlišuje stromy, keře, květiny (ne však jejich druhy); pozná a správně označí běžné druhy ovoce a zeleniny; zná základní druhy zvířat;
- rozlišuje základní barvy, tvary, velikosti (třídí, až později pojmenovává); pozná objekty na obrázku; začíná chápat označení pro vztahy v prostoru (nahore, dole, vedle, vpředu, vzadu); začíná chápat označení pro časové vztahy (ráno, večer, hned, potom)

Pečující osoby kladou důraz na všestranný zdravý harmonický rozvoj dítěte s respektem k jeho individualitě s ohledem na jeho bezpečnost a práva a přání jeho zákonných zástupců.

Činnosti a aktivity na podzim :

- seznamování s režimem, hygienickými i stravovacími návyky
- vytváření návyků reakce na pokyny a dění okolo mne
- orientace v novém prostoru
- nastavování pravidel soužití v kolektivu
- získávání relativní citové samostatnosti
- seznamování se s kamarády, zaměstnanci a prostředím
- pozorování a pojmenovávání věcí, které nás obklopují
  - rodinní příslušníci
  - domácí zvířátka
  - druhy ovoce a zeleniny
  - stromy, keře, květiny
  - počasí
- zvykání si na nový životní rytmus
- učení se pojmenování situací, chování a jednání, vytváření povědomí o tom co je slušné a naopak
- učení se komunikaci s ostatními dětmi při spolupráci, činnostech a hrách
- cvičení a aktivity v rámci logopedické prevence
- učení se orientovat v prostoru
- rozvoj fyzické a psychické zdatnosti
- procvičování základních pohybových a pracovních dovedností, pohybové hry
- rozvíjení zájmu o nové poznatky a dovednosti
- pozorování a poznávání dopravních prostředků a rizika spojené se silničním provozem
- vytváření pozitivního vztahu k místu kde žijí, k přírodě
- práce s dětskými knihami
- zapamatování krátkého textu básně a písně
- kreslení jednoduchých obrázků
- sbírání přírodnin, hrátky s přírodninami, drobné tvoření
- tradice a zvyky podzimu

Činnosti a aktivity v zimě :

- rozvíjení slovní zásoby novými básněmi, koledami, říkadly
- rozvíjení představivosti, fantazie i trpělivosti
- respektování jeden druhého
- užívání si legrace a radosti při společných aktivitách
- seznamování s tradicí Barbory, Mikuláše, čerta a anděla
- seznamování s vánočními zvyky, tradicemi, pranostikami
- poslech a zpěv koled, básničky k Vánocům

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

- koordinace pohybu a zpěvu, básničky s pohybem
- navozování sváteční a slavnostní atmosféry a společná příprava na Vánoce
- zdůrazňování významu rodiny
- rozvíjení paměti a pozornosti
- poslech a reprodukce pohádek a příběhů
- rozvíjení komunikativních dovedností a kultivovaného projevu
- seznámení s řemesly a povoláními
- seznámení s hudebními nástroji
- jednoduchá rytmická cvičení
- vytváření základních početních představ
- rozvíjení pohybových schopností, fyzické a psychické zdatnosti
- bezpečnost při pohybu na sněhu a ledu
- seznamování s různými výtvarnými a pracovními činnostmi a technikami
- drobné výtvarné činnosti a aktivity
- vyrábění vánočních ozdob, výzdoby a dárků a těšit se ze zvládnutého úkolu
- zvířátka v přírodě v zimě
- pozorování ptáčků u krmítek
- cvičení hrubé motoriky
- aktivity a činnosti pro jemnou motoriku

Činnosti a aktivity na jaře :

- pozorování změn počasí
- seznamování se znaky probouzejícího se jara
- seznamování s krásami rozkvetlé přírody
- poznávání jarních květin
- pozorování přírody lupou
- pojmenovávání předmětů a jevů v denním životě, jejich vlastností
- pozorování hmyzu v trávě i ve vzduchu
- seznamování s domácími zvířaty, jejich mláďaty, užitek pro člověka
- seznamování s nebezpečím při styku se zvířaty
- poznávání rozdílů mezi dnem a nocí a pojmů ráno, poledne, večer
- rytmizování a vytváření rýmů
- vnímání prostřednictvím všech smyslů
- základní orientace v prostoru
- rozvíjení zájmu o práci s informacemi – knihou
- zdokonalování pohybových dovedností a techniky cvičení
- opakování pohybů podle vzoru
- pohybové hry
- procvičování uvolňovacích cviků pro správné držení tužky
- seznamování se s velikonočními lidovými zvyky a tradicemi
- seznamování s netradičními technikami
- trénování paměti – texty písní, básní, říkadel
- rozvíjení komunikativních dovedností

Mikrojesle Komínek, registrační číslo projektu: CZ.03.1.51/0.0/0.0/16_069/0010990,
spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

- podporování dětské fantazie a samostatnosti při tvoření
- získávání poznatků o planetě zemi, ekologii
- seznamování s důležitostí třídění odpadů
- vytváření podle vzoru nebo šablony
- seznamování s tradicemi a zvyky jara

Činnosti a aktivity v létě :

- pozorování změn v přírodě
- seznamování s novými slovy, pojmy
- charakterizování letního období
- využívání poznatků o létě, nebezpečí sluníčka ...
- upevňování hygienických návyků a zdravého životního stylu
- pojmenovávání ročních období
- výtvarné vyjádření ročních období
- další výtvarné techniky
- poznávání života u vody i ve vodě, na louce a na zahrádce
- posilování vztahu k přírodě – ochrana přírody
- pohybové aktivity v přírodě, vycházky
- prohlubování poznatků o bezpečném chování v dopravě a v silničním provozu
- upevňování citových vztahů s rodiči
- vnímání rodiny jako celku, rozdělování úloh
- upevňování kolektivních vztahů – kamarádství, tolerance
- rozvíjení komunikativních a kooperativních dovedností
- vytváření povědomí o nebezpečí v podobě cizích lidí
- rozvíjení fyzické i psychické zdatnosti dětí
- pojmenovávání částí těla
- rozvoj sebeobslužných dovedností a hygienických návyků
- seznamování s cizokrajnými zvířaty
- vytváření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Zdroje inspirace:

HAVLOVÁ, Jana, HAVLÍNOVÁ, Miluše a VENCÁLKOVÁ, Eliška (eds.). *Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole: aktualizovaný modelový program podpory zdraví (dokument a metodika)*. Praha: Portál, 2008

GARDOŠOVÁ, Juliana a DUJKOVÁ, Lenka. *Vzdělávací program Začít spolu: metodický průvodce pro předškolní vzdělávání*. Praha: Portál, 2012

OPRAVILOVÁ, Eva. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada, 2016

SMOLKOVÁ, Táňa. *Dítě v úctě přijmout: vzdělávací program waldorfské mateřské školy*. Praha: Maitrea, 2007

SPLAVCOVÁ, Hana a kol. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: MŠMT, 2016

VOŠAHLÍKOVÁ, Tereza. *Ekoškoly a lesní mateřské školy: praktický manuál pro aktivní rodiče, pedagogy a zřizovatele mateřských škol*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2012

MATĚJČEK, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa: základní duševní potřeby dítěte: dítě a lidský svět*. Praha: Grada, 2005

MATĚJČEK, Zdeněk, POKORNÁ, Marie a KARGER, Petr. *Rodičům na nejhezčí cestu*. Praha: Portál, 2016

OPRAVILOVÁ, Eva a GEBHARTOVÁ, Vladimíra. *Rok v mateřské škole*. Praha: Portál, 2011

GREGORA, Martin a KROPÁČKOVÁ, Jana. *Vývoj batolete. Od jednoho roku do tří let*. Praha: Grada, 2016

SPLAVCOVÁ, Hana a KROPÁČKOVÁ, Jana. *Vzdělávání dětí od dvou let v MŠ*. Praha: Portál, 2016

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Hry v mateřské škole v teorii a praxi*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2005

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. Praha: Grada, 2014

KREJČOVÁ, Věra, KARGEROVÁ, Jana a SYSLOVÁ, Zora. *Individualizace v mateřské škole*. Praha: Portál, 2015

KROPÁČKOVÁ, Jana a SPLAVCOVÁ, Hana. *Dvouleté děti v předškolním vzdělávání*. Od podzimu do zimy. Praha: Raabe, 2016

KROPÁČKOVÁ, Jana a SPLAVCOVÁ, Hana. *Dvouleté děti v předškolním vzdělávání*. Od jara do léta. Praha: Raabe, 2017 (v tisku)

Ekologie

JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina. *Environmentální činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe, 2010. LEBLOVÁ, Eliška. *Environmentální výchova v mateřské škole*. Vydání druhé. Praha: Portál, 2016.

OFTRING, Bärbel. *Objevujeme přírodu: pro děti a rodiče*. Praha: Grada, 2014.

ŠIRCOVÁ, Ivana. *S dětmi v přírodě: zážitková výchova po celý rok*. Praha: Portál, 2007.

Alternativní pedagogické směry

MONTESSORI, Maria. *Od dětství k dospívání*. Praha: Triton, 2011.

PRŮCHA, Jan. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. Praha: Portál, 2012.

STEINER, Rudolf. *Výchova dítěte z hlediska duchovní vědy*. Přeložil Zdeněk VÁŇA. Praha: Asociace waldorfských škol České republiky, 2007.

Etické principy

PREKOP, Jirina a SCHWEIZER, Christel. *Děti jsou hosté, kteří hledají cestu: výchova a respektování dítěte*. Praha: Portál, 2015.

GUEGUEN, Catherine. *Cesta ke šťastnému dětství: empatická výchova ve světle nejnovějších poznatků o mozku a emocionálním vývoji dítěte*. Rybka, 2014.

Plánování výchovy a péče

DVOŘÁKOVÁ, Hana. *Pohybem a hrou rozvíjíme osobnost dítěte: [tělesná výchova ve vzdělávacím programu mateřské školy]*. Praha: Portál, 2011.

HAZUKOVÁ, Helena. *Výtvarné činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe, 2011.

Vizovice, 1. 7. 2019

Zpracovala: Mgr. Zuzana Navrátilová, Bc. Alena Rasochová